

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Kapitel 21, predikan av Micael Nilsson, hållen i Korskyrkan söndagen den 5 januari 2014.

För en månad sedan firade vi första advent. Då läste vi Matt 21, som handlade om hur Jesus rider in i Jerusalem. Det blev startskottet för en massa saker. Efter första advent följde julfester, luciatåg, paketinköp, pepparkakor, lussekatter, julkonserter, tomtar, granar, julmat... Efter detta gatlopp går man så i mål efter nyårsfesten, och både längtar efter och skyr den vanliga vardagen. Så kommer man till årets första gudstjänst, och vad händer? Jo, i vår steg för steg läsning genom Matteusevangeliet har vi nu kommit fram till Matt 21.. Nu kunde du ju känna det som när du får äta rester från julbordet. Fast, å andra sidan kan detta möte med adventstexten kanske tala till dig på ett nytt sätt, när vi nu läser den på andra sidan jul.

Läsning: Matt 21:1-46

Jag ler ibland åt en liten serieruta i en bok därhemma. Den utspelar sig i vad som kan vara en skolaula. Vi sitter till så att vi både anar den förväntansfulla slakten i lokalen, och se fröken framför en stor ridå och barnen, bakom. Barnen är utklädda. Vi ser Josef, Maria och Jesusbarnet. Där står också tre tomtenissar och en tomtefar, en vis man, en alv, och två renar. Det är dags för årets julspel. Lärarinnan, som nu ska presentera spelet börjar med att urskulda sig: - Årets julspel har utvecklats till att bli något av en parafra.

När jag nu möter den gamla adventstexten, så här på andra sidan julfirandet blir det en nyttig utvärdering för mig. Hur har jag egentligen firat advent och jul i år? Och hur mycket av detta hade alls med Jesus att göra? Kanske blev vårt julfirande också något av en parafra.

För faktum är att vi omgjordar adventstexten med så mycket annat. Det är nästan som att vi läser att Jesus kommer till Jerusalem med hjälp av en ren, eller en bock, åtföljd av tolv pepparkaksgubbar som sjunger julsånger. Fast nu när vi plockar bort allt pynt vi hängde fram i advent kan det hända att vi lyssnar annorlunda. För så här ser faktiskt texten ut i hela sitt sammanhang.

Låt oss nu ställa några frågor. Vad är det till att börja med som händer här? Varför rider Jesus in i Jerusalem på det här sättet? När vi läst Matteus evangelium tillsammans har vi mött ett antal texter som kanske väckt frågor hos oss, som den i Matt 12:15-16: "Många följde med honom, och han botade alla och förbjöd dem strängt att avslöja vem han var." Är inte detta märkligt? Vid flera tillfällen där Jesus gör under som visar vem han är, d.v.s. att han är Messias, Frälsaren, den som profeterna utpekade, så förbjuder Jesus människor att avslöja vem han är. Detta brukar kallas för "messiashemligheten".

Varför, undrar vi nog. Är det inte vår uppgift att tala om vem Jesus är? Varför förbjuder han detta? Och svaret är att detta inte skulle basuneras ut på gator och torg... än. En dag skulle Jesus ge oss i uppgift att basunera ut vem han är i hela världen. Men inte än. Än så länge fick detta vara den enskildes upptäckt och glädje.

Inte så att Jesus inte ville att människor skulle förstå vem han var. Tvärtom. När Petrus, i Matt 16, vågar ge sin bekännelse om att Jesus är Messias, Guds son, så svarar Jesus upp på hans bekännelse med att säga: "Salig är du, Simon Barjona, ty ingen av kött och blod har uppenbarat detta för dig, utan min fader i himlen."

Gud vill alltså visa vem Jesus är. Och den som förstår det är salig. Så varför denna hemlighetsfullhet? Framförallt har det nog att göra med att så många helt missförstått vem Messias skulle vara. De flesta judar i Jesu samtid tycktes vänta på en Messias som skulle rida in på en stridshingst, d.v.s. på en erövrare och en politisk befriare. Också lärjungarna fick brottas med detta. De kunde inte förstå Jesu ord om att han nu skulle dö. För Messias skulle väl inte dö? Han skulle väl besegra romarna och befria folket och upprätta nationens storhet, eller?

Lärjungarna behövde alltså inte bara förstå att Jesus var Messias. De behövde också förstå vad för slags Messias Jesus var. Så, för att inte uppväcka masshysteri eller politisk revolution, kanske med blodbad som resultat, så bad Jesus dem som upptäckt vem han var att vara tysta om detta ännu en liten tid. Åtminstone fram till den här dagen. För detta är textens budskap. Nu drar Jesus undan ridån. Nu träder han fram. Och människorna i Jerusalem förstod det. Det står att hela staden

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

berördes. I vanliga fall innebar det mellan 200-250 000 människor. Men nu, vid påskfirandet, handlade det istället om kanske så många som tre miljoner.

Profeten Sakarja hade profeterat, 500 år tidigare, Sak 9:9: "Fröjda dig storligen, du dotter Sion, höj jubelrop, du dotter Jerusalem. Se, din konung kommer till dig, rättfärdig och segerrik är han. Han kommer fattig, ridande på en åsna, på en åsninnas fåle." Sakarja hade sagt att Messias skulle komma, just på det här sättet. Så när Jesus nu sätter sig på åsnan och rider in i Jerusalem säger han med detta: - Jag är här. Jag är er Messias. Ta ställning till mig. Och folket gensvarade med att ropa Hosanna, vilket i korthet betyder: - Vi förstår.

Jag kunde tala länge om den här scenen, men vi går ändå vidare. Vi följer Jesus till templet. För det är också en del av de förväntningar som fanns omkring bibeltexterna. Messias skulle bege sig till templet, allt enligt Mal 3:1: "Plötsligt skall han komma till sitt tempel, den härskare som ni ber om..." De som läst dessa texter väntade alltså också på att Messias skulle komma till templet. Så Jesus beger sig till templet. Där händer tre saker. Först: Jesus renar templet. Där fanns pengaväxlare. Man kunde inte använda romerska eller grekiska pengar vid templet. Alltså måste dessa växlas mot judiska shekel. Till skyhög ränta. Vilket gjorde platsen till en marknadsplats, istället för en böneplats. Jesus vrede uttrycker vad Gud känner för en religion som till slut mynnar ut i kärlek till pengar istället för i kärlek till Gud och människor.

När Jesus renat templet helar han därefter de sjuka. För detta hör ihop. I Jos 3:5 säger Josua: "Rena er, ty i morgon skall Herren göra under bland er." D.v.s. först behöver Gud få vara ibland oss. Vi behöver göra upp med vår synd. Och när Gud får vara ibland oss gör Gud under med oss.

Dessa under skedde med all säkerhet i templets utkanter, d.v.s. på "hedningarnas förgård", för de judiska myndigheterna skulle inte ha tillåtit blinda, döva eller andra handikappade att gå in i templets viktigare delar för att träda fram inför Gud. Så när dessa människor inte fick komma till Gud kom Gud till dem. Vilken bild av evangeliet. Vi kunde inte komma till Gud. Gud kom till oss.

Det tredje som händer är att barnen sjunger lovsång. Då reagerar de judiska ledarna. Men Jesus citerar Ps 8 som handlar om att också barnen ska lovsjunga Gud. Då blir de där ledarna ännu argare, för lovsången i Ps 8 är riktad till Gud själv. Att Jesus nu tar emot denna lovsång, som är avsedd för Gud, ställer förstås allt på sin spets. Det lämnar inget utrymme för något annat än att bekänna honom eller att korsfärsta honom. För detta är ett oerhört anspråk. Jesus tar emot en lovsång riktad till Gud. Antingen är han Guds son, själv Gud, värd denna tillbedjan, eller en bedragare, värd att avfärdas.

Efter en sista natt hemma hos sina vänner i Betania väljer Jesus nu att skjuta med skarp ammunition i sin konflikt med de judiska ledarna. Först gör han det symboliskt. Han förbannar ett fikonträd för att det inte bär frukt. Trädet har löv, och det får sina löv i samband med att det bär frukt. Men det bär ingen frukt. Jesus förbannar det, och det vissnar. Detta är en profetisk handling. Fast lärjungarna är mer intresserade av hur trädet kunde dö så snabbt. När Jesus svarar på det så får texten två betydelser. Först säger han till lärjungarna att Gud kan göra vad som helst, och att de därför inte ska vara förvånade över att Gud kan få ett träd att vissna. Om de lär sig vad tro är kan det omöjliga bli möjligt. Men budskapet i händelsen är riktad mot de judiska ledarna. De är som trädet. Deras liv och anspråk bär löfte om frukt. Men de bär ingen frukt. De förföljer Messias och försöker tysta barnens lovsång. Därför ska Gud avsätta dem från deras ledarposition i Israel.

De kontrar då genom att ifrågasätta Jesu auktoritet. Jesus svara genom en fråga: - Varifrån fick Johannes döparen sin auktoritet? Då tystnar de och inser att de snart är schackmatt, för svarar de "från Gud" har de ju själva besvarat sin fråga med att Jesus också får sin auktoritet från Gud, eftersom ju Johannes sa det. Märkligt detta. Johannes är fortfarande användbar för Gud, trots att han är död. För så enkelt blir man inte av med en profet så att det räcker med att döda honom. Hade profeten ett budskap från Gud så lever orden kvar. Och eftersom folket såg Johannes som en profet, och numera också en martyr, vågar de inte avfärda honom offentligt utan passar frågan. Därmed har Jesus avslöjat deras motiv. De är inte ute efter sanningen. De är ute efter hans liv.

Men Jesus är inte färdig med dem. Den här dagen tänker han inte dra sig undan. Han fortsätter med två liknelser. Den första handlar om två söner. En säger "nej" när hans far ber om hjälp men ångrar sig och gör arbetet. Den andre säger ja men gör inget. Vem gjorde rätt, frågar Jesus. - Den

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

första, svarar någon. - Just det, säger Jesus. Det kommer att gå bättre på domens dag för alla dem som sagt "nej" till Gud men som omvänder sig och gör bättring än för alla er som sagt ja men som ändå inte lyder, som är som ett fikonträd som bara ser ut att bära frukt, men som inte gör det. Det är bättre att vara en sköka, en bedragare eller en tjuv som omvänder sig än att vara en andlig ledare som inte lyder Gud.

Nu är dessa män inte bara tysta. De är också svarslösa. De har inget kvar att säga. Då berättar Jesus en liknelse till. Han berättar om en man som har en vingård som han arrenderar ut. När han sänder sina tjänare för att få sin del av skörden visar det sig att de som arrenderar jorden är onda män. De dödar dessa tjänare. Då sänder vingårdens herre sin son i förhoppning att de ska respektera honom. Men de dödar också sonen.

Så är då allt till slut lagt i ljuset. Jesus ska snart - för det är bara några dagar kvar nu - gripas, dömas på falska grunder och dödas. Här visar han att han redan vet allt. Han känner till motiven bakom alla sina motståndares frågor. Och han känner dessutom till deras planer. För Gud är vingårdsägaren och Israel hans vingård. Gud satte Israel i dessa ledares händer, men de svek och ledde folket in i fördärv och förtvivlan. Då sände Gud profeter. Men profeterna dödades. Då sände Gud sin son. Också han ska dödas.

Kan du fantisera dig in i detta samtal? Hur tror du att det kändes där på tempelplatsen, nu när Jesus avslöjat allt? Med samma målmedvetenhet som han tidigare renat templet beger han sig nu in i människors inre för att skilja mellan gott och ont, och för att rena det Guds tempel som människosjälen skulle vara. Men allt dessa män kan tänka på är att de fortfarande vill döda honom.

Vad ska vi göra nu, efter att ha läst denna text? Den ställer en fråga. Den handlar om Jesus. - Vem är han? Textens fråga är textens centrum. "Vem är han?" Den frågan är dessutom hela tillvarons största fråga. Det svar vi ger på den kommer att definiera vår evighet.

Så besvarar Jesus den själv, i handling. Han visar att han är Guds son, och den Frälsare vi behöver. Han helar de sjuka och han tar emot barnens lovsång.

Varför sjunger barnen lovsånger? Jag en teori om det. De kanske hörde mamma och pappa sjunga samma sång på gatan in mot Jerusalem alldeles nyss. Väcker inte det till eftertanke att barnen så ofta stämmer in i den sång du sjunger? Så vad sjunger du? Är det en klagosång eller en lovsång? Vad sjunger du om människor? Vad sjunger du om Gud? Tänk efter, för dina barn kanske snart sjunger samma sång som du.

Då finns några där som vill tysta lovsången och döda Jesus. De är människor som liknar ett fikonträd med gröna löv, fast utan frukt. De ser ut som andliga ledare men de vill tysta barnens lovsång.

Fast, framför allt finns de också där som vill ta emot honom. Det står att både de som gick före och de som följde Jesus ropade Hosianna. Matteus urskiljer alltså två grupper. De som följde är kanske efterföljare från Galiléen, och sådana som hört att Jesus uppväckt Lasaros från döden, för det har nyss skett, som då begav sig av till Betania för att själva få se det. Nu följer de kanske också med till Jerusalem. Och dessutom vet vi redan att två f.d. blinda män från Jeriko som Jesus botat i kapitlet innan följer honom. D.v.s. de som följde honom är de som redan har erfarenheter av Jesus. Några är t.o.m. hans lärjungar. Men nu kommer också människor ut från Jerusalem. De dras med av glädjen och stämmer in i sången. I en plötslig andlig rörelse ibland folket på gatan dras tusentals till Jesus, och tar emot honom. Och visst vill vi vara bland dem idag; bland dem som jublar inför Jesu närvaro, som sjunger lovsång och som gläds över att barnen sjunger med; visst vill vi vara bland dem som låter sig beröras och renas av honom och som får se hans under i sina liv?